

Miljösamverkan
Sverige

Handläggarstöd för ärenden enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Länsstyrelserna

Huvudmän

Länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Jordbruksverket samt Havs- och vattenmyndigheten

Webbplats

www.miljosamverkansverige.se

E-postadress

miljosamverkansverige@lansstyrelsen.se

Rapporten godkänd av Miljösamverkan Sveriges styrgrupp

31 januari 2020

Omslagsbild

Foto: Josefina Johansson, Länsstyrelsen Östergötland

Innehåll

1. Inledning	5
2. När ska en anmälan för samråd göras?	6
3. Gemensamma försiktighetsåtgärder för alla typer av ärenden	7
Försiktighetsåtgärder träd	7
Försiktighetsåtgärder mark.....	7
Skyddade arter och områden.....	8
Fornlämningar	8
Tänk också på	9
4. Försiktighetsåtgärder vid underhållsröjningar	10
Försiktighetsåtgärder vatten	10
Försiktighetsåtgärder röjningsavfall	10
Fornlämningar	11
Skyddade arter och områden.....	11
5. Försiktighetsåtgärder vid ledningsdragningar markkabel	12
Försiktighetsåtgärder vatten	12
Försiktighetsåtgärder träd	12
Försiktighetsåtgärder mark.....	13
6. Anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken	15
Undantag från skyldigheten att anmäla gäller:	15
Samråd vid dispensplikt	15
Vattenverksamheter	15
Vart ska en anmälan för samråd skickas?	16
7. Handläggningen	17
Vad ska en anmälan för samråd innehålla?.....	17
Avvisa, avskriva och avsluta en anmälan för samråd	17
Avvisning	17
Avskrivning	18
Avsluta ärendet utan åtgärd.....	18
Beslut med föreläggande om försiktighetsåtgärder.....	18
Beslut om förbud/tillfälliga förbud	18
Beslut om förväntad handläggningstid.....	18
Skicka remiss	18
Vid förelägganden och förbud som kan leda till att fastighetsägaren har rätt till ersättning (enligt 31 kap 4 § miljöbalken).....	19
Kartskikt att använda	19

Lager som sökande och prövningsmyndigheten bör titta på	19
Lokala lager som finns i vissa län	20
Separat sökning i Artportalen	20
Lager som prövningsmyndigheten kan se men som inte verksamhetsutövaren kan/ska se	20
Bilagor till beslutet	20
Vart ska kopior av beslutet skickas?	21
Vilka får överklaga?.....	21
8. Lista över metodbeskrivningar.....	2

1. Inledning

En anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, i detta handläggarstöd kallade 12:6-samråd, ska göras då en åtgärd inte är anmälnings- eller tillståndspliktigt enligt någon annan bestämmelse i miljöbalken men väsentligt kan förändra naturmiljön. Eftersom lagstiftaren ansett att dessa ärenden inte ska vara anmälnings- eller tillståndspliktiga ska de handläggas på ett enkelt sätt.

Detta handläggarstöd riktar sig till dig som handlägger 12:6-samråd. Stödet har tagits fram i syfte att likrikta bedömningen av samrådsanmälningar och för att verksamhetsutövare ska få samma svar från handläggare oavsett till vilken Länsstyrelse som frågan ställs. Projektgruppen har valt att inrikta stödet på de typer av åtgärder som utgör majoriteten av de samrådsanmälningar som kommer in, nämligen förläggning av markkabel (fiber och el) samt underhållsröjning av luftledning. I handläggarstödet finns en sammanställning av de vanligaste naturmiljöerna som kan påverkas kopplade till förläggning av markkabel och underhållsröjning av luftledning som kan användas som utgångspunkt i en prövning av en samrådsanmälan. För vissa åtgärder eller naturtyper kan det självklart vara svårare att ge ett generellt svar då det finns regionala skillnader. En del förelägganden kan behöva anpassas efter förutsättningarna på den aktuella platsen. Ett liknande stöd har även tagits fram för verksamhetsutövare i syfte att underlätta för dem att själva utforma sina försiktighetsåtgärder och sin egenkontroll. I förlängningen syftar detta till att minska antalet anmälningar för samråd enligt 12:6 där det egentligen inte behövs eftersom de egna försiktighetsåtgärderna bedöms vara tillräckliga.

Det händer även att kringverksamheter tas med i samma samrådsanmälan, till exempel uppsättning av transformatorstationer, fiberskåp och rasering av luftledning. Stödet fokuserar inte på dessa typer av åtgärder men samma principer kan användas. Om du vill läsa mer om samråd har Naturvårdsverket tagit fram en handbok ”Anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken” (Handbok 2001:6) och allmänna råd om anmälan för samråd (NFS 2001:15). Båda går att ladda ner från Naturvårdsverkets hemsida. <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Samhallsplanering/Samrad-vid-andring-av-naturmiljon/>. Dokumenten är från 2001 och man bör därför vara uppmärksam på att det har hänt en del sedan dess både genom lagändringar och nya vägledande domar. Vilket kan göra att vissa delar är inaktuella.

2. När ska en anmälan för samråd göras?

Åtgärder ska anmälas för samråd om verksamheten eller åtgärden:

- Kan komma att väsentligt förändra naturmiljön.
- Inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken. Vid dispensplikt kan anmälan för samråd enligt 12:6 ändå krävas.
- Ska bedrivas/göras inom ett utpekad samrådsområde för den typen av åtgärder.

Ibland kan det vara svårt för en verksamhetsutövare att bedöma i hur stor omfattning en åtgärd kan komma att förändra naturmiljön. Många gånger behöver en åtgärd inte innebära en väsentlig ändring av naturmiljön om den görs i redan påverkad mark, till exempel nedläggning av kablar i åkermark eller inom vägområde. Med naturmiljöer menas naturmark i vid bemärkelse samt kulturmiljöer och landskapsbild.

Alla som avser att utföra en åtgärd som påverkar naturmiljön behöver dels skaffa sig kunskap om hur åtgärden påverkar och dels hur påverkan undviks eller minimeras (2 kap. 2 § miljöbalken och 2 kap. 3 § miljöbalken). Platsen för åtgärden ska väljas så att åtgärden kan genomföras med minsta möjliga påverkan på naturmiljön (2 kap. 6 § miljöbalken) och den metod som innebär det minsta ingreppet och den minsta skadan ska användas. Den som utför en åtgärd som kan påverka miljön ska kontrollera verksamheten och förebygga påverkan, så kallad egenkontroll (26 kap. 19 § miljöbalken). För åtgärder som inte kräver andra tillstånd eller anmälan enligt miljöbalken men som på ett väsentligt sätt kan förändra naturmiljön ska en anmälan för samråd till tillsynsmyndigheten göras (12 kap. 6 § miljöbalken). Anmälan för samråd innebär inte heller ansvarsfrihet för verksamhetsutövaren om någon oförutsedd skada uppstår, utan verksamheten behöver då anpassas ytterligare för att skadan ska förhindras eller åtgärdas. På samma sätt ska tillräckliga försiktighetsåtgärder vidtas för att skada ska förhindras eller åtgärdas även om anmälan för samråd inte har skett. Ansvaret ligger därmed på verksamhetsutövaren oavsett om samråd har anmälts eller ej.

3. Gemensamma försiktighetsåtgärder för alla typer av ärenden

---

Försiktighetsåtgärder träd

Om särskilt skyddsvärda träd berörs av åtgärden behöver det anmälas för samråd. I samrådsanmälan ska en avvägning ha gjorts om det finns alternativa åtgärder som inte innebär avverkning eller markarbete inom rotzon, ungefär 15 gånger trädstammens diameter från träden. Döda grenar kan beskäras utan att anmälan för samråd behövs. Som särskilt skyddsvärda träd räknas:

- Jätteträd: Levande eller döda träd som är grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
- Mycket gamla träd: Levande eller död gran, tall, ek och bok som är äldre än 200 år. Övriga trädslag som är äldre än 140 år.
- Grova hålträd: Levande eller döda träd som är grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstammen.

* *Gamla grova träd har ofta höga naturvärden, både i sig själva och som livsmiljö för ett stort antal artgrupper. Flera av dessa artgrupper är också fridlysta, såsom fladdermöss och fåglar.*

Om den planerade åtgärden riskerar att påverka träd som klassas som alléträd och därmed omfattas av biotopskyddsbestämmelserna behövs dispens för att utföra åtgärden. Även skador på trädens rotsystem, exempelvis genom körning med tunga maskiner nära träden, strider mot biotopskyddsbestämmelserna. Trädens rotsystem sträcker sig ungefär 15 gånger trädstammens diameter från träden.

* *Alléer fyller en viktig funktion i landskapet, eftersom de ofta ligger i landskap där det inte finns så många andra gamla träd, de fungerar som spridningskorridorer för arter samt bidrar med ekosystemtjänster såsom luftrening och skuggning i stadsmiljöer. Alléer finns sällan inom kraftledningsgator men det förekommer där kraftledningar korsar vägar. Om alléträd riskerar att skadas krävs dispens från biotopskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 11 § miljöbalken.*

Försiktighetsåtgärder mark

Körskador bör undvikas. Detta är särskilt viktigt vid körning inom ängs- och betesmarker, skogliga nyckelbiotoper, våtmarker och vid vattendrag. Att bedöma körskada kan vara svårt, här är några exempel på vad en skada kan vara.

Med körskador avses till exempel:

- Alla typer av spår som inte återställs av sig själva inom 1-2 år, så att det inte längre går att se att någon kört på marken.
- Blöt mark; alla typer av spår leder till att vatten tar en annan väg, risk för grumling och förändrat djup/läge av vatten räknas som en körskada.

- Gräsmarker; alla typer av spår som förstör grässvålen, skapar upptryckta kanter runt hjulspåret och som i sin tur ligger lägre än omgivande mark. Spår som endast syns som en ”ruggning” i markytan räknas inte som en skada.
- * *Körskador kan bland annat leda till att vatten tar nya vägar i landskapet, att vattendrag grumljas eller däms. I gräsmarker med värdefull flora finns det en risk att körskadorna ändrar växtsammansättning och att arter som snabbt koloniserar bar jord tar över.*

Skyddade arter och områden

Om fridlysta arter eller rödlistade arter (VU, EN, CR) berörs behöver en anmälan för samråd göras, vissa åtgärder kan också kräva dispens från fridlysningsbestämmelserna. Ask och alm är rödlistade men samråd ska endast anmälas om de är särskilt skyddsvärda. Verksamhetsutövare kan inte se observationer av arter med skyddsklass 3–5 i artportalen, men de kan göra signalsök i Länsstyrelsens externa Webb-GIS för att se om det finns en högt skyddsklassad art i närområdet.

- * *Om det finns fridlysta eller rödlistade arter i ett område behöver generellt extra hänsyn tas till dessa. Vilken hänsyn som är lämpligt varierar från art till art och behöver hanteras i samråd med Länsstyrelsen.*

För skyddade områden som till exempel naturreservat kan det behövas dispens för åtgärden, se vad som står i föreskrifterna för det specifika området. Föreskrifterna hittar du på Naturvårdsverkets sida [Skyddad Natur](#). Se mer under rubriken ”Samråd vid dispensplikt”.

- * *De naturmiljöer som skyddas som naturreservat, Natura 2000 eller liknande är ofta extra känsliga eller har mycket höga naturvärden. Dessa områden bör därför undvikas helt när det är möjligt. Om ledningsdragnings inom dessa inte kan undvikas, så bör ledningsdragnings anpassas så långt som möjligt för att undvika skada på de naturvärden som avses att skyddas. VU bör även kunna motivera varför ingrepp inom skyddat område inte går att undvika. För underhållsröjning är fallet ofta att ledningen fanns innan området skyddades, lämpliga försiktighetsåtgärder för att minska påverkan på utpekade naturvärden kan då vidtas istället. Till stöd för detta finns information i reservatsbeslut, skötselplaner och bevarandeplaner. Naturreservats föreskrifter reglerar också vad som är förbjudet och inte.*

Fornlämningar

Håll avstånd till fornlämningar och dess skyddsområde enligt det som är överenskommet på respektive län. En lämning från år 1850 eller senare är inte fornlämning utan kallas för övrig kulturhistorisk lämning. En sådan har inte samma lagskydd, men ska visas hänsyn och aktsamhet.

- * *Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (KML) från allt som kan skada dem. Eftersom fornlämningars storlek ofta är okänd, är även ett område runt om fornlämningen skyddad, ett så kallat fornlämningsområde.*

Fornlämningsområdet storlek beror på fornlämningen och varierar från fall till fall.

Tänk också på

Rutiner för hantering av eventuellt spill och utsläpp av olja och drivmedel bör finnas framtagna innan arbetet påbörjas. Absorberande material för oljeuppsamling bör finnas. Vid arbete med fordon eller andra maskiner ska arbetet göras på ett sådant sätt att läckage av oljor och drivmedel inte uppstår.

- * *Utsläpp av oljor och drivmedel kan vara mycket skadligt för miljön, främst för vattenlevande organismer. Även relativt små utsläpp kan få stora konsekvenser i känsliga miljöer.*

4. Försiktighetsåtgärder vid underhållsröjningar

Följande försiktighetsåtgärder behöver man tänka på för att avgöra om samråd krävs eller ej. Observera att detta endast gäller för återkommande röjning inom befintliga ledningsgator. För kantträdsavverkning, kantträdstoppkapning och breddning kan samråd behövas ändå. Samma typ av försiktighetsåtgärder kan även tillämpas vid underhållsröjning av staggator till master eller andra liknande åtgärder.

Det är viktigt att de som planerar och utför underhållsröjningsarbetet har kunskap om vilka träd och buskar som behöver avverkas och vilka som kan stå kvar utan att hota ledningen. Detta för att kunna bedöma vilka försiktighetsåtgärder som kan vara aktuella och om samråd kan komma att krävas för någon del.

Om åtgärden trots nedanstående försiktighetsåtgärder riskerar att medföra en väsentlig förändring av naturmiljö så ska åtgärden anmälas för samråd.

Försiktighetsåtgärder vatten

Vid passage förbi vattendrag bör en skyddszon sparas. Skyddszonens bredd beror på hur brett område runt vattendraget som har naturvärden kopplade till vattendraget, vilket vanligtvis är mellan 2 till 10 meter. Inom skyddszonen får ingen körning med arbetsfordon ske och lågväxande vegetation som aldrig kommer att nå upp i ledningshöjd inom ledningens säkerhetsområde ska lämnas orörd. Där ledningen korsar bäckar får endast de träd som hotar ledningen tas ner. Träd inom eventuella forsområden i åar och bäckar får inte tas ner alls utan beskärs om de hotar ledningen.

- * *Utmed vattendrag finns ofta naturmiljöer på land som hör ihop med vattendragen, såsom sumpskog, svämplan, rasbranter med mera. Åtgärder inom dessa miljöer påverkar vattendraget i stor utsträckning exempelvis genom att skuggande vegetation tas bort, erosionskänslig jord hamnar i och grumlar vattendraget, områdena ofta är blöta och känsliga för körskador och liknande.*

Försiktighetsåtgärder röjningsavfall

Avverkningsavfall/röjningsavfall bör inte läggas på fornlämningar, dess närområde eller inom fornlämningsområden, i vatten eller våtmarker eller på skyddade småbiotoper som stenmurar och odlingsrösen. Om avverkningsavfall lämnas i betesmarker bör det samlas ihop i högar. Avverkningsavfall bör inte heller läggas på stigar eller vandringsleder.

- * *Röjningsavfall både skuggar, döljer och fyller ut den plats där det läggs. På exempelvis fornlämningar kan röjningsavfall dölja fornlämningen vilket riskerar att den oavsiktligt skadas i framtiden. För våtmarker kan det innebära att fuktområdet fylls igen och får en förändrad ekologi.*

Odlingsrösens djur- och insektsliv gynnas av att de är varma och solbelysta vilket hindras av röjningsavfall.

Fornlämningar

Innan röjning påbörjas bör de fornlämningar som ligger i ledningsgatan märkas med tydliga markeringar i fält eller på annat sätt säkerställas så att de inte blir skadade. Körning får inte ske på fornlämningarna eller inom fornlämningsområdena. Uppläggning av material, virke eller grenar och toppar (grot) eller uppställning av eventuella maskiner och arbetsbodas får inte ske i nära anslutning till fornlämningar eller fornlämningsområden.

Skyddade arter och områden

I områden med värden kopplade till rikt fågelliv (till exempel nyckelbiotoper, strandängar, våtmarker) och där artportalen ger observationer på artskyddade och rödlistade fåglar får arbete inte ske under vissa perioder för att undvika störning under fåglarnas häckningsperiod. Olika häckningsperioder gäller i olika delar av Sverige.

- * *Alla vilda fåglar i Sverige är fridlysta enligt artskyddsförordningen. Det innebär bland annat att det är förbjudet att avsiktligt störa dem, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsspe-rioder. Med att störa menas exempelvis en åtgärd som påverkar en fågel-arts häckningsframgång så att antalet individer av den arten i ett område riskerar att minska. Det kan ske genom att fåglarna tvingas överge sin häckningsplats eller att färre antal ungar överlever. Röjningsarbeten eller avverkning av träd kan därför vara olämpligt att göra på vissa platser un-der fåglars häckningssäsong. I vissa fall krävs även dispens från art-skyddsförordningen för avverknings- eller röjningsarbeten under häck-ningsperioden.*

5. Försiktighetsåtgärder vid ledningsdragningar markkabel

Följande försiktighetsåtgärder kan innebära att en anmälan för samråd inte behöver göras till Länsstyrelsen. Hela påverkansområdet för åtgärden kan påverka naturmiljön, exempelvis yta för uppläggning av massor, körområde och arbetsområde i närhet av schakt. Ledningsdragningen bör planeras så att skyddade områden undviks in i det längsta.

Försiktighetsåtgärder vatten

Eventuellt länsvatten bör samlas upp i ett slutet system eller tömmas över en vegetationsklädd yta där vattnet kan infiltrera ned.

- * *Länsvatten som hålls i ett vattendrag eller på en yta som inte är klädd med vegetation, riskerar dels att sprida föroreningar och dels att leda till erosion och grumling.*

Vid arbete intill vattendrag och sjöar bör en skyddszon sparas. Skyddszonens bredd beror på hur brett område runt vattendraget som har naturvärden kopplade till vattendraget, vilket vanligtvis är mellan 2 till 10 meter. Inom skyddszonen får ingen körning, grävning, upplag av massor, uppställning av fordon eller tankar ske.

- * *Utmed vattendrag finns ofta naturmiljöer på land som hör ihop med vattendragen, såsom sumpskog, svämplan, rasbranter med mera. Åtgärder inom dessa miljöer påverkar vattendraget i stor utsträckning exempelvis genom att skuggande vegetation tas bort, erosionskänslig jord hamnar i och grumlar vattendraget, områdena ofta är blöta och känsliga för körskador och liknande.*

Vid tryckning/ borrhning under vattendrag bör kabel förläggas minst en meter under vattendragets botten.

- * *Vid tryckning eller borrhning under vattendrag finns det risk att vattendraget kan påverkas. Därför behöver ett säkerhetsavstånd under vattendragets botten hållas. 1 meter bedöms vara tillräckligt för att minimera risken i de flesta fall.*

Försiktighetsåtgärder träd

Vid passage av alléträd som omfattas av biotopskyddsbestämmelserna eller träd som klassas som särskilt skyddsvärda bör grävning, körning eller uppläggning av massor inte ske innanför femton gånger stammens diameter. Arbetet ska utföras så försiktigt att trädens rötter, bark och grenar inte skadas av maskiner och redskap. Är det inte möjligt att utföra åtgärden utan att alléträd riskerar att skadas krävs dispens för åtgärden, dispens söks hos Länsstyrelsen

- * *Alléer fyller en viktig funktion i landskapet, eftersom de ofta ligger i landskap där det inte finns så många andra gamla träd, de fungerar som*

spridningskorridorer för arter samt de bidrar med ekosystemtjänster såsom luftrening och skuggning i stadsmiljöer. Alléer finns sällan inom kraftledningsgator men det förekommer där kraftledningar korsar vägar. Om alléträd riskerar att skadas krävs dispens från biotopskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. 11 § miljöbalken.

Vid tryckning/ borrar under särskilt skyddsvärda träd och alléträd bör kabel förläggas så djupt att trädets rötter inte skadas.

- * *Den aktiva rotzonen för de flesta träd är ner till ca 50 centimeter under markytan, förutom direkt under träd. Vid tryckning/borrar ska det därför ske på ett tillräckligt stort djup så att rötterna inte skadas. Det är därmed även olämpligt att trycka/borra direkt under träd, då även framtida reparationen av ledningen avsevärt försvåras.*

Försiktighetsåtgärder mark

Passage av stenvägar i jordbruksmark bör i första hand undvikas och i andra hand ske genom tryckning eller borrar. Schaktning och grävning får inte ske så nära stenvägar att dessa riskerar att få sättningsskador. Är detta inte möjligt krävs dispens för åtgärden, dispens söks hos Länsstyrelsen.

- * *Stenvägar i jordbruksmark är skyddade enligt biotopskyddsbestämmelserna i 7 kap. 11 § miljöbalken och får därför inte skadas. Vid tryckning eller borrar under stenvägarna bedöms de generellt inte påverkas. För ledningsdragnings längs med stenvägar behöver ett säkerhetsavstånd hållas för att undvika skador. Säkerhetsavståndet beror på platsens förutsättningar, såsom jordens bärighet och schaktets storlek.*

Vid arbetet får inte odlingsrösen, öppna diken, våtmarker, åkerholmar och pilevallar i odlingslandskapet skadas eller förstöras, dessa omfattas av biotopskyddsbestämmelserna. Är det inte möjligt att utföra åtgärden utan att skada något av nämnda objekt krävs dispens för åtgärden, dispens söks hos Länsstyrelsen.

- * *Biotopskyddet är ett områdesskydd som skyddar små mark- och vattenområden som på grund av deras särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. Biotoperna har också viktiga strukturer och funktioner såsom tillflyktsorter, restbiotoper och spridningskorridorer i ett storskaligt odlingslandskap.*

Förläggning i betesmarker som ingår i ängs- och betesmarksinventeringen (undantaget de som klassas som ej aktuell eller restaurerbar) bör undvikas. Där det inte är möjligt ska grässvålen grävas av i större stycken för att sedan läggas tillbaka överst med grässidan uppåt efter att åtgärden är utförd. Kabelskåp/nodhus bör inte placeras i betesmarker, med undantag för kultiverad fodermark.

- * *Betesmarker har ofta höga naturvärden kopplade till flora, vilken riskerar att skadas vid kabeldragnings. I de fall som kabeldragnings behöver ske genom betesmarker, blir påverkan på floran mindre om grässvålen tas bort*

och läggs tillbaka uppvänd efter att åtgärden är genomförd. Kabelskåp, nodhus och liknande innebär permanenta ingrepp i naturmiljön och bör undvikas inom betesmarker.

Vid rasering av luftledning ska material från raserad luftledning tas omhand. Eventuella stålförankringar eller betongfundament i **berg** bör kapas längs med **berget** så att inget sticker upp. Rasering inom våtmarker bör ske på tjälad mark.

- * När luftledningar tas ned kan kvarvarande rester, såsom stålförankringar, skada naturvärden och försvåra det fortsatta brukandet av marken. Även vid själva raseringen kan skador uppkomma vid körning av fordon, särskilt inom våtmarker. Detta bör därför ske på sätt som gör att körskador inte uppstår, exempelvis genom körning på tjälad mark.*

6. Anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken

Åtgärder ska anmälas för samråd om verksamheten eller åtgärden:

- Kan komma att väsentligt förändra naturmiljön.
- Inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken. Vid dispensplikt kan anmälan för samråd enligt 12:6 ändå krävas.
- Ska bedrivas/göras inom ett utpekad samrådsområde för den typen av åtgärder.

Lagar som inte påverkar samrådsplikten är till exempel bygglov och terrängkörningsförfordningen.

Undantag från skyldigheten att anmäla gäller:

- Vid byggande av allmän väg eller byggande av järnväg om åtgärden anges i fastställd vägplan enligt väglagen (1971:948) eller i fastställd järnvägsplan enligt lagen om byggande av järnväg (1995:1649).

Samråd vid dispensplikt

En dispensprövning kan avse betydligt snävare skyddsmotiv än vad som gäller för anmälan för samråd enligt 12:6, det vill säga skyddet av naturmiljön i sin helhet (Naturvårdsverkets handbok Anmälan för samråd, s. 15). Är det samma myndighet som handlägger dispensprövningen och samrådsärendet kan besluten ges i ett och samma beslutsdokument, för att vara effektiv.

Det är viktigt att generellt undvika onödiga dubbelprövningar och förenkla för personer och företag att ha med myndigheter att göra. Myndigheten kan till exempel anse att samrådsplikten uppfylls genom att en ansökan om dispens lämnats in, eftersom man då troligtvis fått del av de uppgifter som också behövs i 12:6-ärendet. En förutsättning för detta är givetvis att formkravet i 8 § förordning (1998:904) om anmälan för samråd uppfyllts genom dispensansökan (Naturvårdsverkets handbok Anmälan för samråd, s. 23).

Man behöver inte kräva att en verksamhetsutövare också fyller i en särskild 12:6-blankett om man redan har de uppgifter som behövs på annat sätt.

Vattenverksamheter

Åtgärder som utförs inom vattenområden kan klassas som vattenverksamhet. Nedläggning eller byte av kabel i ett vattenområde är en anmälningspliktig vattenverksamhet (19 § förordning (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.). En sådan anmälan görs till Länsstyrelsen. Anmälan om vattenverksamhet behöver inte göras om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas (11 kap. 12 § miljöbalken). Det är verksamhetsutövaren som har ansvaret att visa om denna undantagsmöjlighet kan användas samt ansvarar för återställning om skador ändå uppkommer. Även för anmälningspliktiga vattenverksamheter ska

verksamhetsutövaren vidta tillräckliga försiktighetsåtgärder så att skada inte upp-
kommer oavsett om åtgärden har anmälts eller inte, precis som för anmälan för
samråd enligt 12:6.

Vart ska en anmälan för samråd skickas?

Anmälan ska göras till den myndighet som utövar tillsynen enligt 26 kap. miljöbal-
ken (eller föreskrifter som meddelats med stöd av det kapitlet).

Detta innebär att anmälan skickas till:

- Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) – när det rör verksamheter och åtgärder inom Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materi-
elverk och Försvarets radioanstalt.
- Länsstyrelsen – i övriga ärenden.
- Kommunen om länsstyrelsen delegerat sin del av tillsynen dit.

Anmälningar inlämnade av skogsägare till Skogsstyrelsen som är avsedda för andra
myndigheter ska skyndsamt överlämnas av Skogsstyrelsen till berörd myndighet
(förordning (2013:44) om en gemensam inlämningsfunktion för skogsägare 4 §).

7. Handläggningen

Vad ska en anmälan för samråd innehålla?

En anmälan ska formellt innehålla följande:
(förordning (1998:904) om anmälan för samråd 8 §)

- Anmälan ska vara skriftlig
- Anmälan ska åtföljas av en karta
- En beskrivning av den planerade verksamheten eller åtgärden
- I den utsträckning som behövs i det enskilda fallet ska anmälan även innehålla en MKB
- Uppgifter om fastighetsägare och nyttjanderättshavare som berörs av verksamheten eller åtgärden

Länsstyrelsen kan efterfråga mer underlag än det här eller mindre i det enskilda fallet, exempelvis kan en shape-fil tas emot istället för en karta och en inventering istället för en MKB samt en beskrivning av påverkan på naturmiljövärden som berörs. Det efterfrågade underlaget måste vara proportionellt med avseende på åtgärdens påverkan på naturmiljön (2 kap. 7 § miljöbalken).

Åtgärden får påbörjas tidigast sex veckor efter att anmälan gjorts om myndigheten inte meddelar annat (12 kap. 6 § miljöbalken). I det färdiga beslutet kan det skrivas in att verksamhetsutövaren inte behöver vänta sex veckor på att starta i och med beslutet. Sex veckors handläggningstid räknas från det att ovanstående formkrav enligt 8 § förordning (1998:904) om anmälan för samråd är uppfyllda. Det är dock viktigt att om anmälan har sådana brister att sexveckorsperioden inte kan anses inlett bör verksamhetsutövaren meddelas om detta samtidigt som tillsynsmyndigheten begär kompletteringar (Naturvårdsverkets handbok Anmälan för samråd).

En handling som kommit in till Skogsstyrelsen genom den gemensamma inlämningsfunktionen och som innehåller uppgifter som ska lämnas över till en annan myndighet, ska anses ha kommit in till den andra myndigheten samma dag som den kom in till Skogsstyrelsen (förordning (2013:44) om en gemensam inlämningsfunktion för skogsägare 6 §).

Avvisa, avskrivna och avsluta en anmälan för samråd

Avvisning

Verksamheten eller åtgärden ska avvisas om:

- Anmälan avser en verksamhet som ska prövas av annan myndighet eller domstol, till exempel är tillståndspliktig och därför inte kan prövas i ett anmälningsförfarande (jfr MÖD mål nr M 9494-14).
- Hela anmälan avser en verksamhet som är tillståndspliktig eller anmälningspliktig enligt andra delar av miljöbalken och kan därför inte prövas i ett anmälningsförfarande.
- Anmälan uppfyller inte formkraven och har efter begäran och föreläggande om komplettering inte blivit komplett. Ärendet kan då inte handläggas och avvisas därför på formella grunder.

Avskrivning

Ärendet avskrivs utan åtgärd om:

- Anmälaren drar tillbaka sin anmälan för samråd eller om frågan av någon annan anledning har förlorat sin aktualitet.

Avsluta ärendet utan åtgärd

Den som gjort anmälan underrättas om att ärendet avslutas utan åtgärd om:

- Ärendet inte föranleder någon åtgärd från myndighetens sida. Notera att åtgärden inte får påbörjas förrän efter sex veckor även om Länsstyrelsen inte har någon erinran, så länge något annat inte meddelas i beslutet.

Beslut med föreläggande om försiktighetsåtgärder

Om bedömningen görs att ytterligare försiktighetsåtgärder krävs för att undvika eller minska påverkan på naturmiljön skrivs dessa in ett beslut som föreläggande om försiktighetsåtgärder. Eftersom en samrådsanmälan inte är en prövning mot någon förbudslagstiftning kan de inte villkoras. Det kan vara bra att skriva med vilka försiktighetsåtgärder verksamhetsutövaren redan har åtagit sig att göra i bakgrunden till beslutet.

Beslut om förbud/tillfälliga förbud

Om bedömningen görs att åtgärden kräver dispens enligt miljöbalken kan man i ett beslut upplysa verksamhetsutövaren om att åtgärden kräver dispens. Om det finns en risk för att verksamhetsutövaren påbörjar åtgärden utan dispens är det lämpligt att förbjuda åtgärden tills dispens medgivits. Förbud beslutas med stöd av 26 kap. 9 § (områdesskydd) miljöbalken. Förbudet innebär i det fallet att verksamhetsutövaren inte får påbörja åtgärden innan ansökan om dispens har gjorts och medgivits av den aktuella tillståndsmyndigheten.

Handläggningstiden för en samrådsanmälan är 6 veckor (42 dagar) från det att anmälan inkommit till Länsstyrelsen. Om Länsstyrelsen inte fattat något beslut inom handläggningstiden kan verksamhetsutövaren påbörja åtgärden. Om anmälan för samråd inte är komplett och en bedömning av åtgärden inte kan göras inom handläggningstiden skickas en begäran om komplettering. I väntan på kompletteringar kan ett beslut om tillfälligt förbud fattas om det anses finnas skäl för det.

Om bedömningen görs att påverkan blir för stor på naturmiljön och inte går att tillräckligt minska med försiktighetsåtgärder kan Länsstyrelsen besluta om att förbjuda åtgärden, på del av sträckan eller i sin helhet.

Beslut om förväntad handläggningstid

Enligt 11 § förvaltningslagen har en verksamhetsutövare rätt att få ett beslut om förväntad handläggningstid om ärendet kan bli väsentligt försenat. För anmälan för samråd är ärendet väsentligt försenat om handläggningstiden går över den dubbla lagstiftade tiden på 6 veckor. Ett beslut om förväntad handläggningstid ska fattas så snart det står klart att ärendet kommer bli väsentligt försenat.

Skicka remiss

Både interna remisser inom Länsstyrelsen och externa remisser kan bli aktuellt. En del Länsstyrelser har tagit fram egna rutiner för handläggning av anmälan för samråd, i dem kan det då framgå om och när interna och externa remisser ska skickas

samt om det finns överenskommelser internt på den egna Länsstyrelsen eller med andra myndigheter och organisationer. Även vilken kompetens som den aktuella handläggaren av anmälan har påverkar om det är aktuellt att skicka en remiss eller inte.

Det finns inga lagkrav på när externa remisser ska göras till andra myndigheter vid handläggning av en anmälan för samråd. Som handläggare på en myndighet har du dock en serviceskyldighet gentemot verksamhetsutövaren. I de fall det är uppenbart att en annan myndighet berörs bör yttrande inhämtas från denna myndighet eller överlämningar ske på annat lämpligt sätt (Naturvårdsverkets handbok Anmälan för samråd, s. 30). Detta bör då göras inom ramen för sexveckorsperioden. Det som avgör är det enskilda ärendets natur. Exempelvis skulle det kunna bli aktuellt att skicka remisser till Försvarsmakten eller Skogsstyrelsen.

Kom ihåg att information från remissvar utanför Länsstyrelsen ska kommuniceras till sökande enligt 25 § förvaltningslagen om informationen har betydelse för beslutet.

Vid förelägganden och förbud som kan leda till att fastighetsägaren har rätt till ersättning (enligt 31 kap 4 § miljöbalken)

Kommer endast på tal om pågående markanvändning hindras eller avsevärt försvåras. Skickas till Naturvårdsverket registrator@naturvardsverket.se för samråd om ersättningsfrågan.

Kartskikt att använda

Lager som sökande och prövningsmyndigheten bör titta på

- NV VicNatur Nationalparker
- NV VicNatur Naturreservat
- NV VicNatur Naturvårdsområde
- NV VicNatur Riksintresse Natura 2000 Habitatdirektiv
- NV VicNatur Riksintresse Natura 2000 Fågeldirektiv
- NV VicNatur Djur- och växtskyddsområde
- NV VicNatur Naturminne, punkt och yta/område
- SKS Biotopskydd
- NV VicNatur Övrigt biotopskyddsområde (dvs de som länsstyrelsen beslutar)
- SKS Naturvårdsavtal
- NV VicNatur Naturvårdsavtal
- SKS Nyckelbiotoper
- SKS Nyckelbiotoper bolag
- SKS Naturvärden
- SJV Ängs- och betesmarksinventeringen
- SKS Sumpskogar
- SLU Trädportalen
- LST Potentiellt förorenade områden
- NV VicNatur Vattenskyddsområde
- NV VicNatur Kulturresevat
- RAÄ Fornlämningar (KMR) yta, punkt, linje

- NV VicNatur Tillträdesförbud (bristfällig i vissa län)
- NV VicNatur Landskapsbildsskydd + eventuella lokala lager
- NV Riksintresse Naturvård
- RAÄ Riksintresse Kulturmiljövård
- LM PBR Samrådsområde 12:6 MB
- RAÄ Bebyggelseregistret (BBR) – Byggnadsminnen + eventuella lokala lager
- NV Våtmarksinventeringen (VMI)
- LM PBR Interimistiska förbud/naturreservat
- TV Artrika vägkanter
- NV värdefulla vatten
- FM Riksintresse totalförsvär militär del MB3kap9 (grupp)

Lokala lager som finns i vissa län

- Naturvårdsprogram
- Naturvärdeobjekt i vatten
- Naturvärdesklassning vattendrag (eller motsvarande)
- Trädinventeringar (heter olika på olika Länsstyrelser), skyddsvärda träd etc
- Ansvarsarter + Ansvarsnaturtyper
- Planerade naturreservat (officiella)
- SKS Skog och historia inventeringen, punkt, yta och linje

Separat sökning i Artportalen

- Rödlistade arter; sårbar (VU), starkt hotad (EN), akut hotad (CR)
- Fridlysta arter
- Natura 2000-arter
- ÅGP-arter

Lager som prövningsmyndigheten kan se men som inte verksamhetsutövaren kan/ska se

- Arter i artportalen som kräver särskild behörighet för att se, nedladdade skikt från artportalen.
- Planerade naturreservat (inofficiella)
- SKS Naturvårdsavtal Ej Beslutade

Bilagor till beslutet

- Karta/ritning (går oftast att använda en från anmälan men kan även bli aktuellt att göra en egen)
- Samrådsanmälan från VU
- Besvärshänvisning

Vart ska kopior av beslutet skickas?

Ett föreläggande eller förbud ska snarast skickas till (förordning (1998:904) om anmälan för samråd 10 §):

- Naturvårdsverket registrator@naturvardsverket.se
- Väghållningsmyndigheten (Trafikverket) och till Lantmäterimyndigheten (Lantmäteriet) alternativt det lokala Lantmäteriet, om det inte är uppenbart att myndigheten inte behöver få information om beslutet.

Det är sällan ärenden som rör verksamheter som ledningsröjningar och nya ledningsdragningar behöver skickas till Lantmäterimyndigheten. Ärenden som kan bli aktuella att skicka är sådana som till exempel påverkar fastighetsindelning, avstyckningsärenden eller utökad anmälningskyldighet för ett område.

Till Väghållningsmyndigheten kan det bli fråga att skicka kopia om den anmälda åtgärden ligger nära väg. Till exempel om vi förelägger VU att lägga sig i väg, vägren eller vägkroppen för att inte skada natur- eller kulturmiljövärden.

Precis som för interna och externa remisser kan det finnas lokala överenskommelser angående vart beslutskopior ska skickas. Till exempel kan det finnas överenskommelser om att skicka ärenden som rör nyckelbiotoper, naturvårdsavtal och skogliga biotopskydd till Skogsstyrelsen. Ärenden som rör byggnationer, deponier, masshantering, förorenade områden eller kommunala vattenskyddsområden till kommunen och till försvaret om det är ärenden som rör deras riksintressen.

Vilka får överklaga?

Den beslutet berör får överklaga. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen får överklaga beslut som rör frågor om anmälan för samråd enligt 12 kap. miljöbalken och förordning (1998:904) om anmälan för samråd (förordning (1998:904) om anmälan för samråd 13 §).

8. Lista över metodbeskrivningar

Metoder			
<u>Benämning</u>	<u>Andra benämningar</u>	<u>Beskrivning</u>	<u>Eventuell försiktighetsåtgärd</u>
Nedgrävning av kabel			Ledning läggs om möjligt i redan påverkade korridorer (till exempel väg/vägområde), undvik känsliga områden, minst 2 meter skyddszon till vattendrag, undvik körskador genom att anpassa tidpunkt för utförande alt. använd skyddsmattor, skyddszon till skyddsvärda träd, utforma arbete utan risk för skada på biotopskyddade objekt, lägg tillbaka grässvål i ängs- och betesmarker, återställa marknivå.
Plöjning		Maskin drar ett "svärd" efter sig, maskiner mellan 0,6-25 ton kan användas. Mjuka ytor och jordarter. Ofta förkrokas sträckan vilket innebär att man gör ett spår i marken med en krok. Större och vassa stenar lyfts bort innan själva plöjningen och kabelnedläggningen sker i samma fåra. Påverkan på marken beror på hur stenigt det är.	Avstånd till naturvärden, planering av sträcka.

Schaktning - traditionellt		Schakt av grop eller sträcka. Maskiner kan väga mellan 0,6-25 ton, går på hjul eller larvfötter. Ger ofta onödigt breda schakt vid fiberförläggning. Stor omgivningspåverkan	Avstånd, planera sträcka, inom ängs- och betesmarker kan grässvålens tas bort och läggas tillbaka överst när schaktet återfylls
Kedjegrävning	Fräsgrävning	Marken skovlas upp med skovlar/knivar monterade på en kedja. Framförs på en mindre maskin, grävmaskin eller traktorgrävare Används i mjuka jordarter. Schaktbredd ca 100-250 mm	
Tryckning	Augerborrning, augertryckning	Trycker ett stålrör från en punkt till en annan ca 15 meter lång sträcka. Går ej att styra eller ändra riktning. Krävs en bank/grop i varje ände. Mjuka jordarter. Storlek på gropan kan bero på hur djupt röret ska läggas	Avstånd till föremål som trycks under, placering av tryckgrop
Styrd borring traditionell		Stång borrar fram i marken, kan styras. För sträckor upp till 1500 meter. Gropar i varje ände. Maskiner i anslutning: kompressor, lastbil och slamsug för borrarvätska. Mjuka jordarter.	Avstånd till föremål som borraras under, placering av gropar
Styrd borring rullkrona (AT)		Som styrd borring men passar i blandmaterial, tex morän	Avstånd till föremål som borraras under, placering av startgrop
Styrd borring lufthammare		Som styrd borring men kan användas i berg	Avstånd till föremål som borraras under, placering av startgrop
Sprängning			
Balk/stolpe över vattendrag			Avstånd till vattendragets kant där balk/stolpe fästs

Microtrenching	Mikrodikning, spår-sågning	Sågklinga på hjul, smalt schakt (15-30 mm), sågar av allt. Aktuell vid sågning i asfalt eller berg	
Spårfräsning	infratrenching, minitrenching	Liten grävmaskin med fräshjul bak. Sågar av allt- Används vid hårdgjord yta (asfalt, mjuka bergarter), grusvägar, grönytor. Schaktbredd ca 28-150 mm.	
Grävsugning		Kraftig dammsugare, används bl.a. vid schaktning nära trädrötter. Olika storlekar, allt från mindre släpkärra till de som kräver lastbil. Mjuka jordarter.	
Jordraket		Tryckluftsdreven kolv som slår raketerna genom marken. Lämplig för kortare sträckor (15 m). Gropar grävs i vardera änden. Mjuka jordarter. Går inte att styra.	Avstånd till föremål som borrar under, placering av gropar
Hammarborrning		Tryckluftsdreven hammare som borrar genom berg. Lastbil behövs för att lyfta maskinen på plats. Gropar grävs i varje ände. Används i solitt berg, morän, sprängsten, mark med stenblock. Går inte att styra. Maxlängd på sträckan är ca 40 m.	Avstånd till föremål som borrar under, placering av gropar
Handschakt	Handgrävning	Grävs för hand med spade, spett eller hacka.	Skydda rötter mot uttorkning eller frysning.
Tunnla		Massorna lyfts bort istället för att grävas bort. Används vid schakt i närheten av träd och deras rötter. Begreppet används också när man med handkraft trär kabeln	Skydda rötter mot uttorkning eller frysning.

		under rötter/kablar efter att först ha handgrävt intill.	
Underhållsröjning		Röjning av all högväxande vegetation inom kraftledningsgatans bredd, inom patrullstigar tas även lågväxande vegetation bort. Underhållsröjning innebär: motormanuell röjning (röjsåg), motormanuell fällning (motorsåg), maskinavverkning (ev även maskinröjning), helikoptertoppning/kapning.	Spara äldre träd, träd med håligheter, som inte når upp till "farlig höjd", lämna kvar död ved "inom passande miljöer", undvik körning i direkt anslutning till objekt som omfattas av biotopskydd, lämna högväxande vegetation i bl.a. rasbranter, hantering av röjningsrester (lämna, ta bort, samla ihop). Det går inte att kvista stabila träd istället för att fälla när det handlar om ledningar med trädsäkert utförande (stam/regionnät). Där får det inte finnas träd som kan nå ledningen.
Helikopterkapning		Hängande klinga från helikopter för att ta utskjutande grenar eller för höga toppar. Flygs utmed ledningsgatorna.	Behåll lågväxande vegetation 2 meter från kant till vattendrag, vattendrag hålls fria från röjningsavfall
Manuell motorsågskapning		Röjning med motorsåg, röjsåg, stångsåg	Behåll lågväxande vegetation 2 meter från kant till vattendrag, vattendrag hålls fria från röjningsavfall
Maskinkörning			Behåll lågväxande vegetation 2 meter från kant till vattendrag, vattendrag hålls fria från röjningsavfall
Kantträdsavverkning		"Farliga träd" som riskerar att falla på ledning avverkas	Stabila träd kan kvistas istället för avverkas

Allmänna			
Körning			Undvika körskador, val av väg, risa med mera. Se punkten om körskador ovan.
Upplag av massor		Schaktmassor, eller massor som ska tillföras behöver ofta läggas upp intill schakten eller i närheten.	Undvika känsliga miljöer som värdefulla gräsmarker, våta miljöer eller i närheten av vatten.
Avverkning (bla för ökad framkomlighet)		För att ta sig fram till platsen för åtgärden, eller för att kunna genomföra åtgärden behöver ibland träd avverkas. Till exempel behöver maskinen som gräver ett schakt kunna ta sig fram och då kan det bli tal om att avverka träd.	Generellt för träd och särskilt skyddsvärda träd: Planera sträckning till att gå utanför trädens rotzon = 15*stamdiametern, om rötter skadas ska de skäras av med en ren snittyta. Om rötter blottläggs kan de behöva vattnas och skyddas/täckas mot uttorkning, omge trädskyddsområde med barriärer.

**Miljösamverkan
Sverige**